

TOIMINTASUUNNITELMA 2021

VANKIEN VANHEMMAT RY

0 VUODEN 2021 VAIKUTTAMISEN PAINOPISTEET

1. Vankien etä/opiskelumahdollisuuksien parantaminen
2. Tahdosta riippumattoman päihdekuntoutuksen toteuttaminen osaksi rikosten ehkäisyä

1 ORGANISAATION KEHITTÄMINEN

1.1 HALLITUS

Hallitukseen valitaan puheenjohtajan lisäksi 5 jäsentä. Kullekin jäsenelle määritellään vastuualue, jonka toimien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi hän kokoaa ympärilleen muutaman jäsenen käsittävän ryhmän. Näin jokainen jäsen pääsee halutessaan mukaan toimintaan.

Vastuualueita voisivat olla: Vertaistuki ja 3.sektorin yhteistyö. Mediasuhteet ja tiedotus, Risen ja julkisen sektorin yhteistyö, Talous ja jäsenhankinta, Pohjois-Suomen toiminnan kehittäminen(Oulu, Rovaniemi, Ylitornio).

1.2 JÄSENHANKINTA

Yhdistys pystyy vaikuttamaan sekä yleiseen mielipiteeseen että vankien elinoloja ja kuntoutumista parantaviin päätöksiin sitä paremmin, mitä suurempi osa vankien vanhemmista on yhdistyksen jäseniä. Samalla tietoisuus vankiloiden olosuhteista ja käytännöistä yhdistyksessä kasvaa.

Jäsenhankinnan tehostamiseksi

- esiinnyimme selkeästi *vankien vanhempina* someryhmissä, joista päihde- ja peliriippuvaisten vanhemmat hakevat vertaistukea
- kartoitamme viranomais- ja kolmannen sektorin toimijat, joiden tiloissa vankien vanhempia oletetaan käyvän. Kartoituksen perusteella toimitetaan esitteitä ko. toimijoille jaettaviksi rikoksista tuomittujen vanhemmille.
- osallistumme KRITSin syksyllä järjestämiin 'Jalkaudu vankilan pihalle'-päiviin ja pyrimme toteuttamaan vastaavia viimeistään keväällä 2022 myös sellaisten alueiden vankiloissa, joissa KRITSin toimintaa ei ole
- kampanjoimme P-Suomessa saadaksemme jäsenmäärän siellä kohoamaan vähintään 3-kertaiseksi

2 VERTAISTUEN KEHITTÄMINEN

Vertaistuen kehittäminen on tiiviisti yhteydessä jäsenhankintaan. Jos meillä on jossakin seutukunnassa 2-3 jäsentä, vertaisryhmän perustaminen on jo mahdollista ja sen kasvu todennäköistä, Paikkakuntakohtaiset jäsen- ja vertaisryhmät ovat myös luonnollisia toimijoita suhteessa alueen vankiloihin ja muihin alan toimijoihin. Pyrimme muodostamaan vertaisryhmät syksyllä Helsingin ja Forssan lisäksi ainakin Tampereelle, Turkuun ja Ouluun.

Vertaistuen kehittämiseen kuuluu myös halukkaiden jäsenten kouluttaminen vertaisohjaajiksi. Tähän voidaan pyrkiä yhteistyössä niiden meitä lähellä olevien järjestöjen kanssa, jotka järjestävät ko. koulutuksia. Myös Kriminaalihuollon tukisäätiö on mahdollinen vertaistukikoulutuksen järjestäjä.

Suurin osa jäsenistämme on miesvankien äitejä. Toistaiseksi emme ole ottaneet huomioon, että naisvankien vanhemmat saattaavat kaivata toistensa vertaistukea asioissa, joita miesvankien vanhemmat eivät osaa ottaa huomioon. Yhdistyksenä meidän tehtävämme on luoda heille keskinäisen vertaistuen mahdollistama alusta, esim. oma fb-ryhmä.

Meidän tulee myös miettiä, miten kehitämme Tuomittujen vanhemmat-fb ryhmää ja tiedotamme siitä tehokkaasti.

3 VAIKUTTAMINEN

Tavoitteenamme on pyrkiä painotetusti vaikuttamaan 1) vankien opiskelumahdollisuuksien parantamiseen sekä 2) rikosten ehkäisyyn vaatimalla Päihdehuoltolain 2. luvun 10 §:n soveltamista (tahdosta riippumaton hoito) sekä osoittamalla päihde- ja peliriippuvuus merkittäviksi rikoksiin johtaviksi syiksi.

Vaikuttamistoimintaa voidaan suorittaa printtimediassa, internetissä ja erityisesti sosiaalisessa mediassa, televisiossa ja radiossa sekä ottamalla suoraan yhteyksiä poliittikkoihin ja viranomaisiin. Vaikuttamistoimintaa on myös yhteistyön kehittäminen muiden alan toimijoiden kanssa.

OPISKELU

Suurimmalla osalla vangeista puuttuu joko peruskoulun tai 2. asteen päästötodistus. Tämä on merkittävä este rikoksettoman elämän aloittamiselle vapautumisen jälkeen. Muutamaa vankilaa lukuun ottamatta suljetuissa vankiloissa vangin opiskelu on täydellistä itseopiskelua. Vangille annetaan kirja ja seuraavalla kerralla 'opo' antaa tehtävät, joiden vastaukset toimittaa muistitikulla tai paperille tulostettuina sopimuskoulun opettajalle. Vanki ei näe edes kuvaa 'opettajastaan'.

Useimmissa vankiloissa vankeja ei yritetä motivoida opiskeluun, vaikka miltei jokaisessa on nimetty opo eli opinto-ohjaaja. Kuitenkin opiskelu, jossa vanki

tuntee pärjäävänsä ja pääsevänsä eteenpäin, on tehokas itsetunnon kohottaja ja parasta motivaatiota rikoksettoman elämän aloittamiselle.

Mennyttä vuotta pidetään merkittävänä etäopiskelun ja digioppimisen loikkana yhteiskunnassa. Vankiloissa loikkaa ei ole tapahtunut. Maassamme on ollut mahdollista jo parinkymmenen vuoden ajan suorittaa esimerkiksi lukio etänä. Rakenteet ovat valmiina, niihin ei tarvitse erikseen investoida.

Vankiloissa etäopiskelun esteiksi nimetään yleensä tietoturvaongelmat ja koneiden puute. Opiskeluun kelvollisen tietokoneen hinta on noin 2-vankilapäivän hinta eli 440€. Vuosittain julkisen sektorin IT-budjetti on kymmeniä miljardeja. Säästäminen vankien konehankinnoissa ei ole tätä päivää. Se syrjäyttää vangit digiyhteiskunnasta ja tekee mahdottomaksi paluun rikoksettomaan elämään.

HUUME- JA PELIRIIPPUVUUDET SYINÄ RIKOKSIIN

Me tiedämme miten huumeet vievät nuoren ihmisen maailmaan, jossa mitkään normaalin elämän lait tai tavat eivät ole voimassa. Addiktin persoonallisuus muuttuu psykopaatin piirteitä muistuttavaksi ja sen seurauksena hän menettää täysin elämänsä hallinnan. Jos sekä poliisin, sosiaali- ja terveydenhuollon ja ulosottoviraston rekisterit näyttävät punaista ja henkilö on ilmiselvästi vaarallinen sekä itselleen että muille, pitäisi hänet voida pistää tahdonvastaiseen, riittävän pitkäaikaiseen hoitoon Päihdehuoltolain nojalla..

9.4.2021 julkistettu hallituksen Päihde- ja riippuvuusstrategia ei lupaa mitään konkreettista parannusta nykyiseen tilanteeseen, jossa sekalaisille päihdehoitopalveluille ei ole asetettu tulostavoitteita, niitä on vaikea saada ja niihin pääsulle on asetettu erikoisia ehtoja. Esimerkiksi joissakin kunnissa vieroitukseen pääsee, kun on osoittanut motivaationsa antamalla muutaman viikon ajan puhtaan seulan tai opioidikorvaushoitoon pääsee kun on osoittanut muutaman kuukauden ajan seuloilla, että todella on riippuvainen opiaateista. Strategiassa korostetaan haittoja vähentäviä palveluita ja mainitaan vankien päihdeongelmat, mutta ei yhdistetä riippuvuutta ja siitä aiheutuvaa rikollisuutta toisiinsa.

Osa poliisikuntaa ja vankiloiden henkilökuntaa yhtyy näkemyksiimme huumeriippuvuuden ja rikollisuuden yhteyksistä sekä vankilan mahdollisuuksista kuntouttaa vanki pois huume- ja vankilakierteestä. Tältä taholta meidän tulee hakea tukea vaatimuksillemme, poliitikot ja muut viranomaiset ovat sitoutuneet THL:n johdolla luotuun Päihde- ja riippuvuusstrategiaan, missä ei ole tunnistettu päihderiippuvuuden ja rikollisuuden yhteyttä.

3.1. MEDIA VAIKUTTAMINEN

Omilla www-sivuilla ja Twitterissä, Facebookissa ja Instagramissa vaikuttaminen on kiinni vain itsestämme. Tulemme nostamaan sekä vankien koulutuksen että huumeriippuvuudesta toipumiseen tähtäävien

päihdehoitomuotojen kehittämisen keskeisesti esille www-sivuillamme ja some-tileillämme.

Printtimediassa, tv:ssä ja radiossa vaikuttaminen tavoittaa laajimmat joukot, mutta on mahdollista vain silloin, kun ko. mediasta vastaava aukaisee meille portin. Kun valtamedian toimijat kiinnostuvat meistä yhdistyksen jäseninä, meidän tulee suostua haastatteluihin/keskusteluihin sillä ehdolla, että voimme tuoda esille keskeiset tavoitteemme rikoksien ehkäisyssä ja vankien koulutusmahdollisuuksien parantamisessa

Tulemme laatimaan kannanottoja sekä vankien opiskelusta että elämänhallintansa menettäneiden huumeriippuvaisten pakkohoitoon saattamisesta ja toimittamaan ne kansanedustajien lisäksi paikallis, maakunta ja valtaehdille.

3.2 SUORA VAIKUTTAMINEN/YHTEISTYÖ RISEN KANSSA

Mitä paremmat suhteet meillä on RISEen, sen paremmin pystymme vaikuttamaan vankien elämään ja esimerkiksi opiskelumahdollisuuksiin vankilassa. Vuoden 2020 lopussa RISE hyväksyi meidät nk. viralliseksi kumppaniksi. Tämän jälkeen yhteydenpito lähinnä RISEN keskushallinnon kanssa on vilkastunut ja muiden eri organisaatioiden yhteydenotot lisääntyneet.

Vankiloissa vallitsee vielä osittain vanha kulttuuri, jonka mukaan vangit ja vartijat kuuluisivat eri ryhmiin sen perusteella, että heidän etunsa olisivat ristiriidassa. Saman äärikulttuurin mukaan kaikkia vankeja pitää koko ajan epäillä kaikesta eikä rangaistu saisi missään olosuhteissa tuntea tyytyväisyyttä. Onneksi tämä kulttuuri on väistymässä ja Risen keskushallinnon lisäksi myös vankiloissa alkaa olla yhä enemmän henkilökuntaa, joka aidosti haluaa vankien kuntoutuvan ja pitää heitä 'ihan ihmisinä'. Nämä henkilöt, nk. vankien rinnallakulkijat, ovat kumppaneitamme ja heillä on samat tavoitteet kuin meillä.

3.3 YHTEISTYÖ MUIDEN ALAN TOIMIJOIDEN KANSSA

LAUREA AMK

Laurean Rikosseuraamusalan koulutusohjelmassa koulutetaan sosionomeja rikosseuraamusalalle. Laurean kanssa on ideoitu yhteistyötä opinnäytetöiden, seminaarien, hankkeiden, vankimessujen ja kokemusasiantuntijakoulutuksen puitteissa. Syksyllä opinnäytetöitä aloittaville opiskelijoille esiteltiin viime kuussa meidän tilaamia aiheita lähinnä liittyen vankiloiden päihdekuntoutukseen. Odottelemme loppukesästä opiskelijoiden yhteydenottoja.

Vankien koulutustasoon ja opiskelumahdollisuuksiin liittyvää tutkimusta ei juuri ole. Tulemme ehdottamaan asiaan liittyviä opinnäytetöitä Laurealle ja alamme kartoittaa yhteistyökumppaneita, joilla on kiinnostusta vankien koulutusmotivaatioiden, oppimisvaikeuksien ja muiden opiskelun esteisiin liittyvään tutkimustyöhön.

4 YHTEISTYÖ 3. SEKTORIN TOIMIJOIDEN KANSSA

KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ (KRITS)

Kriminaalihuollon tukisäätiö on mahdollistanut monella tavalla yhdistyksen perustamisen ja kehittämisen. KRITSin tiloissa on toiminut vertaistukiryhmä ja 1/3 jäsenistämme on ohjautunut meille KRITSin toiminnan kautta

KRITSin järjestämä ja rahoittama vankien vanhemmille tarkoitettu viikonloppuleiri 8.-10.10.2021 Susiniemen leirikeskuksessa Otavassa on kaikille vankien vanhemmille tarkoitettu vertais- ja virkitysviikonloppu, jonka ohjelman suunnitteluun pääsemme yhdistyksenä vaikuttamaan.

Korona-ajan rajoitukset ovat toistaiseksi viivästyttäneet yhteistyön syventämisen pohdintaa ja sen konkretisointia. Elokuussa on suunnitteilla yhteinen palaveri, jossa yhteistyömahdollisuuksia suunnitellaan tarkemmin. Esimerkiksi vertaisohjaajakoulutuksen järjestämisestä on ollut puhetta.

Myös Helsingin vertaisryhmä kokoontune edelleen KRITSin tiloissa Kinaporinkadulla.

5 TIEDOTUSTOIMINTA

Tiedotustoimintaa tehdään, jotta yhdistyksen muut tavoitteet - vertaistuki ja vaikuttaminen - mahdollistuvat.

5.1 WWW-PALVELUN UUDISTAMINEN

Nykyiset www-sivut on tehty talkootyönä. Palvelussa on automatisoitu jäsenanomus- ja hyväksymisprosessi ja sen tuloksena jäsenrekisteri. Sivujen tekstien päivittäminen tapahtuu tiedosto kerrallaan www-palvelimella ja myös uusien sivujen tekeminen ja lisääminen palveluun tapahtuu käsityönä.

WWW-palvelun pitäisi olla ajan tasalla mutta sen pitäisi olla myös yhdistykseen, sen toimintaan ja toiminta-alueeseen liittyvien uutisten ja linkkien varasto, jonka sisältöön olisi helppoa viitata esimerkiksi Vankien vanhemmat ry:n sosiaalisen median eri kanavien tileiltä tai minkä tahansa muun organisaation tai henkilön postauksista.

WWW-palvelu uudistetaan kesän aikana. Uudistuksen laajuus riippuu käytettävissä olevista varoista. Tehtyjen kyselyjen perusteella www-remontti tulee maksamaan toiminnallisuuden laajuudesta riippuen 2500-5000€. Vaatimusten määrittely aloitetaan vuosikokouksen jälkeen. Yhtenä perusvaatimuksena uudelle toiminnallisuudelle on, että kunkin vastualueen vetäjällä on oikeudet ja hän voi helposti päivittää oman alueensa uudet ja muuttuneet tiedot.

5.2. SOME

Hallitus laatii some-strategian, joka koskee sekä Facebookia, Instagramia että Twitteriä. Strategiassa määritellään sisältö, tavoitteet ja toimenpiteet niihin pääsemiseksi, sekä vastuupäivittäjät.

5.3 PAPERIESITTEET

Loppukesällä painetaan esite nr 2, painosmäärä 1000 kpl. Esitettä jaetaan vankiloiden pihoilla elo-syyskuun jalkautumispäivinä, toimitetaan vankiloihin, yhdyskuntaseuramustoimistoihin, poliisilaitoksille, kriisikeskuksiin jne.

3.2 SOME

Kuva: jäsenten sijoittuminen kartalle 31.12.2020